



Vakok Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézménye, Óvodája, Általános Iskolája, Szakiskolája, Készségfejlesztő Iskolája, Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskolája, Kollégiuma és Gyermekotthona

Helyi tanterv

Környezetismeret

/5-8. évfolyam/

Értelmileg akadályozott látássérült tanulók számára

Átdolgozta: Sódor Anna, Asbolt Bernadett, Kósa Evelin

Bevezetés

A környezetismeret tantárgy felkészíti a tanulót a természeti környezetével való harmonikus együttélésre, felismeri a környezet és saját egészsége, mentális épsége közötti összefüggéseket. Kialakítja igényét az épített és a természeti környezet épségének, szépségének megővésére.

A tantárgy célja bővíteni a tanuló meglévő ismereteit élő és élettelen környezetünk jelenségeiről, megfigyelések alapján következtetések levonása, tapasztalatok hasznosítása a környezet megővése érdekében. Kialakítani az igényét a természet védelemére, az élőlények és környezetük kölcsönhatásainak megismerésén keresztül környezetkímélő és természetvédő szemlélet kialakítására, törekedni a környezet igényessé, széppé, tisztábbá formálására.

Elsajátíttatni a helyes egészségügyi és higiénés szokásokat, kialakítani olyan alapvető egészségügyi ismereteket, készségeket, amelyek hozzájárulnak a test megismeréséhez, a személyi higiénia és a megfelelő, izléses, praktikus öltözködés iránti igény kialakulásához és az egészség védelméhez.

A környezetismeret tantárgy figyelmet fordít az iskolakert gondozásának tudatosítására, melynek segítségével a tanulók tevékenykedtetés útján, tapasztalatot szerezve mélyítik e tantárgy elméleti ismereteit. Ideértve az évszakok hatását a természetre, a kertészkedéshez szükséges eszközök megismerését, és használatának elsajátítását.

Tudatosítani az egészséges életmód szokásrendszerét, a helyes táplálkozás, a testedzés, a sportolás jótékony hatását a mindennapokban.

Megismerni a saját testet és annak működését, a betegségeket megelőzni, a leggyakrabban előforduló betegségek tüneteit, a gyógyulást elősegítő terápiákat megismerni és az orvos és a gyógyszerek szerepét tudatosítani.

Megismerni a balesetvédelem egyszerűbb szabályait, az egészséges életmódot veszélyeztető anyagokat, azok káros hatásait és a megelőzés módját.

A tanuló szocializációs szintjét fejleszteni, kialakítani felelősségérzetét a természettel és embertársaival szemben, adott helyzetekben az önálló telefonhasználatot és a megfelelő segélykérés technikáit elsajátíttatni.

A foglalkozások alkalmával a halmozottan sérült tanulók további ismereteket szerezhetnek a világ élő és élettelen jelenségeiről. Nyújtunk lehetőséget arra, hogy a látássérült tanulók közvetlenül megtapasztalhassák a jelenségeket, illetve teremtsünk olyan helyzetet, amelyben a tanulók is tevékenykedhetnek.

Ismerjék meg saját testüket. Tanulják meg elfogadni testi adottságaikat. Nyújtunk minél több olyan ismeretet, amelynek segítségével egészségük megőrizhető. Ismertessük az alapvető higiénias szabályokat, s ezek megtartását nagyon sok gyakorlással, változatos helyzetek között segítsük. Látássérült tanulóinknál kiemelt figyelmet fordítunk a szemléltetésre. A foglalkozások hatására saját testét és környezetét őrizni, ápolni, és egészségben megvédeni tudó felnőtt tagja legyen a társadalomnak. Halmozottan sérült tanulóinknál kiemelt szerep jut a szocializációs szint emelésére való törekvésnek. Mindezt körültekintően és tapintatosan igyekszünk elérni. Fontos kialakítani az igényt a természetvédelemre, a tiszta környezetre.

Módszertani alapelvek, specialitások az értelmileg akadályozott, látássérült, tanulók esetében

Sérült tanulóinknál a szemléltetés speciális megközelítést igényel, minél több ingercsatornán keresztül kell az információt eljuttatni. A szemléltetésnél és a magyarázatoknál más módszerrel közelítünk a vak és a gyengénlátó tanulókhoz. A gyengénlátó tanulókat látásnevelésben részesítjük, és ennek keretében minél több ismeretet adunk át nekik.

Felkészítjük tanulóinkat a kamaszkori testi- lelki változásokra, a felelősségteljes szexualitásra.

Óraszámok:

Műveltségi terület	Tantárgy	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Természettudomány és földrajz	Környezetismeret	-	-	-	-	1	1	2	2

Témakörök:

Témakör/óraszám		1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
1.	Az emberi test	-	-	-	-	10	10	20	20
2.	Egészségmegőrzés – Egészséges életmód	-	-	-	-	10	10	15	15
3.	Élő természet – élőlények és környezetük	-	-	-	-	10	10	17	17
4.	Élettelen környezet – Környezeti ártalmak	-	-	-	-	6	6	20	20
összesen		-	-	-	-	36	36	72	72
hetente		-	-	-	-	1	1	2	2

5-6. évfolyam

A tantárgy különösen fontos szerepet tölt be az önismeret és a társas kultúra fejlesztésében és a testi-lelki egészségre nevelésben, amennyiben megalapozza a helyes önismeretet, elősegíti a tanuló saját teste működésének, ápolásának megismerését, elsajátítását; lehetővé teszi a test felépítésének, jellegzetességeinek, a testrészek funkciójának és a szervezet összehangolt működésének megismerését. Mindezzel hozzájárul a jó közérzet feltételeinek, a komfortérzet kialakításának és fenntartásának megismeréséhez.

A tantárgy tanítása a személyes és társas kapcsolati kompetenciák alakításához az egészséges önértékelés és a társas kapcsolatokban szükséges alkalmazkodási képesség fejlesztésével járul hozzá.

5. évfolyam

Témakör	1. Az emberi test	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Az érzékszervekre káros hatások felismertetése és megelőzése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek	
<ul style="list-style-type: none"> – A testrészek nevét, funkcióját ismerni. – Érzékszerveket kímélni (a károsodás megelőzése, javításának módjai). – Ismerni a segédeszközök használatának fontosságát, védelmét, kezelését. 	<ul style="list-style-type: none"> – Testrészek, érzékszervek megnevezése, funkciójuk. – Meglévő ismeretek rendszerezése. – Az érzékszervek funkciója, védelmük. – Ismerkedés a segédeszközökkel. 	
Fogalmak	Fő testrészek és szervek. Látás romlása, hallás romlása.	

Fejlesztési tevékenységek	
vak/aliglátó	gyengénlátó/aliglátó
Saját testen, társ, baba testén ismerkedés testtel.	Tükörképen ismerkedés a saját testtel.
Egymás testrészeinek megmutatása, megnevezése.	Egymás testrészeinek megmutatása, megnevezése.
A birtokos ragok használatának gyakorlása.	A birtokos ragok használatának gyakorlása.
Az érzékszervek funkcióinak tapasztalat közbeni megismerése.	Az érzékszervek funkcióinak tapasztalat közbeni megismerése (szembekötősdí).
Szem: a meglévő funkciók, szemápolás.	Szem: a meglévő funkciók, szemápolás.
Fül: zajártalom kerülése.	Fül: zajártalom kerülése.
A fehér bot funkciói. A hallókészülék használata.	A szemüveg használata, kezelése, tisztán tartása. A hallókészülék használata.

Témakör	2. Egészségmegőrzés – Egészséges életmód	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Veszélyhelyzetek felismerése és elkerülése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek	
<ul style="list-style-type: none"> – Önállóan kézmosás, arcmosás, fogmosás szükség szerint. – A rendszeres testedzést bevezetni. – A napozószerek, bőrvédő- és bőrápoló szerek önálló, szükség szerinti használata. – Az orvos utasításait, tanácsait követni. – A játék, munka és a közlekedés során kívánatos magatartást tudatosítani. – Váratlan helyzetekben is helyesen viselkedni. – Önfegyelem gyakorlása. 	<ul style="list-style-type: none"> – Tisztálkodás. A test tisztán tartása. Hajápolás. Körömápolás. – A mozgásszegény életmód veszélyeinek megismerése, a test edzése. – Veszélyforrások a szabadban (a Nap káros hatása, kullancs). – Az iskolában, az utcán és játék közben előforduló balesetek. – Sportolás, fürdőzés közben és a háztartásban történő balesetek megelőzése. 	
Fogalmak	A használt tisztálkodási eszközök és anyagok, funkciójuk, a különböző hajtípusok mosószerei (száraz, zsíros). Egészséges életmóddal, napozással kapcsolatos fogalmak.	

Fejlesztési tevékenységek	
vak/aliglátó	gyengénlátó/aliglátó
Önálló mosdás, fogmosás, hajápolás. Hajvágás, a haj ellenőrzésének fontossága (tetűirtás).	Önálló mosdás, fogmosás, hajápolás. Hajvágás, a haj ellenőrzésének fontossága (tetűirtás).
Rendszeres körömvágás, tisztítás, a körömrágás kerülése.	Rendszeres körömvágás, tisztítás, a körömrágás kerülése.
Megfelelő mennyiségű folyadék fogyasztásának szükségessége.	Megfelelő mennyiségű folyadék fogyasztásának szükségessége.
A tavaszi és nyári napozás szabályai, rendszeresség, fokozatosság, időtartam, napozószerek. Védekezés kullancscsípés ellen.	A tavaszi és nyári napozás szabályai, rendszeresség, fokozatosság, időtartam, napozószerek. Védekezés kullancscsípés ellen.
Tanulmányi séta, megfigyelési szempontok szerint (balesetveszély, káros tevékenységek felismerése, orvosi rendelő).	Tanulmányi séta, megfigyelési szempontok szerint (balesetveszély, káros tevékenységek felismerése, orvosi rendelő).
Balesetek (az élet minden területén), viselkedés strandon, a Balatonban (természetes vizekben), háztartási baleset esetén, ok-okozati összefüggések felismerése, tanulságok levonása.	Balesetek (az élet minden területén), viselkedés strandon, a Balatonban (természetes vizekben), háztartási baleset esetén, ok-okozati összefüggések felismerése, tanulságok levonása.

Témakör	3. Élő természet – élőlények és környezetük	Javasolt
---------	---------------------------------------------	----------

		óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Annak beláttatása, hogy mi, emberek is a természet részei vagyunk.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek	
<ul style="list-style-type: none"> – Növényeket, állatokat felismerni, tulajdonságaikat megnevezni. – A megszerzett ismereteket önállóan alkalmazni. – Osztálykertben található növények megtekintése, ültetése. 	<ul style="list-style-type: none"> – Az élő természet nagy csoportjai: <i>növény, állat</i>, tulajdonságai, életmódja, haszna. – Időjárás hatása a növényekre, állatokra. 	
Fogalmak	Élőlény, élettelen, hasznos, káros, életfeltétel, gyökér, törzs, korona, termés, szaporítás, születés, növekedés, elmúlás.	

Fejlesztési tevékenységek	
vak/aliglátó	gyengénlátó/aliglátó
A tanult élőlények változó szempontú csoportosítása.	A tanult élőlények változó szempontú csoportosítása.
Az emberi tevékenység szerepe a növények, állatok életében.	Az emberi tevékenység szerepe a növények, állatok életében.
Megfigyelések.	Megfigyelések.
Az ember alkalmazkodása az időjárás változásaihoz.	Az ember alkalmazkodása az időjárás változásaihoz.
Tárgyak összerakása, válogatása, csoportosítása, kísérletek.	Képek összerakása, válogatása, csoportosítása, kísérletek.

Témakör	4. Élettelen környezet – Környezeti ártalmak	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	A napfény nélkülözhetetlenségének felismerése az életben, káros hatások kivédésének lehetőségei.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek	
<ul style="list-style-type: none"> – Településén található folyóvizek (forrás, patak, folyó, tó) felkeresése, megfigyelése. – Tudni a víz értékét, ismerni megjelenési formáit (halmazállapotát). 	<ul style="list-style-type: none"> – Az élő és élettelen természet megfigyelése. – Az élet alapvető feltételei. – Levegő, víz, napfény összetevői, ártalmai. 	

Fogalmak	Halmazállapot, levegő, láthatatlan, gőz, csapadék, pára, köd, dér, zúzmara, harmat, árvíz, híd, gát, menekülés, életveszély, mentés, térkép, földgömb, atlasz.

Fejlesztési tevékenységek	
vak/aliglátó	gyengénlátó/aliglátó
Élő és élettelen differenciálása.	Élő és élettelen differenciálása.
Ismerkedés az élet alapvető feltételeivel.	Ismerkedés az élet alapvető feltételeivel.
Tudatos törekvés az értékek óvására.	Tudatos törekvés az értékek óvására.
Környezet- és természetvédelem köréből tárgyak keresése, tanulmányi séta, kísérletek.	Környezet- és természetvédelem köréből képek keresése, tanulmányi séta, kísérletek.
Élmények, megfigyelések a magas vízállású Dunáról, helyi folyókról.	Élmények, képek a magas vízállású Dunáról, helyi folyókról.

Eredmények	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismerni, megmutatni testrészeit, érzékszerveit, ismeri azok elemi funkcióit; – érzékszerveire vigyázni, a szükséges segédeszközöket megfelelően használni; – testét ápolni, öltözékét rendezetten, tisztán tartani, gondozni; – főfogalmi csoportosításokat végezni az állat- és növényvilág körében. – a környezetben található élőlényekről, élőhelyeikről, testfelépítésük legjellemzőbb tulajdonságairól ismereteket szerezni, rendszerezni; – egyszerű környezetmegóvó tevékenységet végezni (szemétszedés, törekvés a víz takarékos használatára).
-------------------	------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

6. évfolyam

Témakör	1. Az emberi test	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési- fejlesztési célja	Az érzékszervekre káros hatások felismertetése és megelőzése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek	
<ul style="list-style-type: none"> – Ismerni a belső szervek (szív, tüdő, máj, vese) működését. – Panaszokat röviden megfogalmazni, a kapott utasításokat betartani. 	<ul style="list-style-type: none"> – Az egészség fogalma, a betegségek tünetei. – Betegségek: megfázás, gyomorrontás, influenza és más fertőző betegségek. – Fájdalom jelzése, a fájdalom helye. – Gyógyszer elfogadása. 	
Fogalmak	Fáj, hányinger, köptető, gyógyszer, borogatás, láz, diéta, gyomorrontás, fertőző, fertőzés.	

Fejlesztési tevékenységek	
vak/aliglátó	gyengénlátó/aliglátó
Egymás testrészeinek megmutatása, megnevezése.	Egymás testrészeinek megmutatása, megnevezése.
Makettek összerakása, tárgyak csoportosítása, szervek felismerése, megnevezése, funkciója.	Képösszerakás, csoportosítás, makettek összerakása, szervek felismerése, megnevezése, funkciója.
Szerepjáték: az orvosi rendelőben, a gyógyszerertárban.	Szerepjáték: az orvosi rendelőben, a gyógyszerertárban.
Betegségek megelőzése.	Betegségek megelőzése.
Adott betegség tüneteinek megnevezése, a kezelés utasításainak betartása.	Adott betegség tüneteinek megnevezése, a kezelés utasításainak betartása.
Diéta előírásai különböző betegségek esetében: gyomorrontás, influenza, cukorbetegség, ételérzékenység, ekcéma, allergia.	Diéta előírásai különböző betegségek esetében: gyomorrontás, influenza, cukorbetegség, ételérzékenység, ekcéma, allergia.
Egyedi problémák megbeszélése a foglalkozás keretében, ha lehet, orvossal, védőnővel.	Egyedi problémák megbeszélése a foglalkozás keretében, ha lehet, orvossal, védőnővel.
Maketten a szerveket megfigyelni (elhelyezkedés, alak, funkció).	Maketten, képen a szerveket megfigyelni (elhelyezkedés, alak, szín, funkció).

Témakör	2. Egészségmegőrzés – Egészséges életmód	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Veszélyhelyzetek felismerése és elkerülése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – A vitaminok szerepét megismerni. – A tanuló tudja panaszait tömören, lényegre törően megfogalmazni. – Az orvos utasításait, tanácsait követni. – Telefonálás, segítségkérés. – Önfegyelem gyakorlása. 	<ul style="list-style-type: none"> – A vitaminforrások megismerése. – Az iskolások orvosi vizsgálata. – Egészség – betegségek. – Orvosi rendelő, háziorvos. – A mentőláda tartalma. – A felnőttek értesítésének módja baleset esetén. 	
Fogalmak	Orvosi vizsgálattal, gyógyszereléssel kapcsolatos fogalmak (lázmérő, sóhajtás, száj kitévése [miért?], hallgató, gyógyszer, védőoltás, steril, géz, vérvétel, vizeletvizsgálat, lelet, beutaló, fűró, fogtömés, fogkő, röntgen, foghúzás).	

Fejlesztési tevékenységek	
vak/aliglátó	gyengénlátó/aliglátó
A vitamint tartalmazó élelmiszerek megismerése, csoportosítása.	A vitamint tartalmazó élelmiszerek megismerése, csoportosítása.
Az orvosi vizsgálatok helye az iskolában, funkciójuk, aktív együttműködés a vizsgálatokon.	Az orvosi vizsgálatok helye az iskolában, funkciójuk, aktív együttműködés a vizsgálatokon.
Iskolaorvosi, családorvosi, szakorvosi, fogorvosi rendelő.	Iskolaorvosi, családorvosi, szakorvosi, fogorvosi rendelő.
A rendelő felkeresésének módja (rendelési idő, szükséges dokumentumok, tiszta, rendezett öltözék, panasz részletes elmondása).	A rendelő felkeresésének módja (rendelési idő, szükséges dokumentumok, tiszta, rendezett öltözék, panasz részletes elmondása).
A mentőláda tartalmának megismerése, a benne lévő eszközök és szerek használatának megismerése (kötszer, fertőtlenítő).	A mentőláda tartalmának megismerése, a benne lévő eszközök és szerek használatának megismerése (kötszer, fertőtlenítő).
Telefon használata (segítségkérés), segélykérő telefonszámok ismerete.	Telefon használata (segítségkérés), segélykérő telefonszámok ismerete.

Témakör	3. Élő természet – élőlények és környezetük	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Annak beláttatása, hogy mi, emberek is a természet részei vagyunk.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek	
<ul style="list-style-type: none"> – Növényeket, állatokat felismerni, tulajdonságaikat megnevezni. – A megszerzett ismereteket önállóan alkalmazni. – Osztálykertben található növények megtekintése, ültetése, gondozása. 	<ul style="list-style-type: none"> – Az élő természet nagy csoportjai: <i>növény, állat</i>, tulajdonságai, életmódja, haszna. – A környezet hatása az élőlényekre (szárazság, aszály, árvíz, szélsőséges időjárás). 	
Fogalmak	Élőlény, élettelen, hasznos, káros, életfeltétel, gyökér, törzs, korona, termés, pusztulás, áradás, katasztrófa; szaporítás, születés, növekedés, elmúlás.	

Fejlesztési tevékenységek	
vak/aliglátó	gyengénlátó/aliglátó
A tanult élőlények változó szempontú csoportosítása.	A tanult élőlények változó szempontú csoportosítása.
Az emberi tevékenység szerepe a növények, állatok életében.	Az emberi tevékenység szerepe a növények, állatok életében.
Megfigyelések.	Megfigyelések.
Az ember alkalmazkodása az időjárás változásaihoz.	Az ember alkalmazkodása az időjárás változásaihoz.
Tárgyak összerakása, válogatása, csoportosítása, kísérletek.	Képek összerakása, válogatása, csoportosítása, kísérletek.

Témakör	4. Élettelen környezet – Környezeti ártalmak	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	A napfény nélkülözhetetlenségének felismerése az életben, káros hatások kivédésének lehetőségei.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek	
<ul style="list-style-type: none"> – A halmazállapotokat felismerni és megnevezni. – Településén található folyóvizek (forrás, patak, folyó, tó) felkeresése, megfigyelése. 	<ul style="list-style-type: none"> – Az élet alapvető feltételei. – A felszíni vizek (forrás, patak, folyó, tó, tenger). – A víz halmazállapotai. 	

– Tudni a víz értékét, ismerni megjelenési formáit (halmazállapotát).	
Fogalmak	Halmazállapot, levegő, láthatatlan, gőz, csapadék, pára, köd, dér, zúzmara, harmat, árvíz, híd, gát, menekülés, életveszély, mentés, térkép, földgömb, atlasz.

Fejlesztési tevékenységek	
vak/aliglátó	gyengénlátó/aliglátó
Élmények, megfigyelések a magas vízállású Dunáról, helyi folyókról.	Élmények, képek a magas vízállású Dunáról, helyi folyókról.
Domború térkép, földgömb nézegetése, a víz jelzése.	Térkép, földgömb nézegetése, a víz jelzése (kék szín keresése).
Kísérletek a víz halmazállapotával kapcsolatban.	Kísérletek a víz halmazállapotával kapcsolatban.
Csapadékfajták megfigyelése (pára, köd, dér, zúzmara, harmat).	Csapadékfajták megfigyelése (pára, köd, dér, zúzmara, harmat).
Bővebben a víz, a harmat, a pára, a jég jellemzői, megfigyelése.	Bővebben a víz, a harmat, a pára, a jég jellemzői, megfigyelése.

Eredmények	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismerni, megmutatni testrészeit, érzékszerveit, ismeri azok elemi funkcióit; – érzékszerveire vigyázni, a szükséges segédeszközöket megfelelően használni; – teste reakcióit érzékelni, a változásokat jelezni, panaszait megfogalmazni; – testét ápolni, öltözékét rendezetten, tisztán tartani, gondozni; – őszintén, bizalommal együttműködni orvosi vizsgálaton az egészségügyi dolgozókkal; – főfogalmi csoportosításokat végezni az állat- és növényvilág körében. – a környezetben található élőlényekről, élőhelyeikről, testfelépítésük legjellemzőbb tulajdonságairól ismereteket szerezni, rendszerezni; – felismerni a víznek, mint nélkülözhetetlen, éltető elemnek a jelentőségét, megjelenési formáit (halmazállapotát) és a felszíni vizek folyásait; – egyszerű környezetmegóvó tevékenységet végezni (szemétszedés, törekvés a víz takarékos használatára); – halmazállapotok differenciálására, a csapadékfajták megkülönböztetésére.
-------------------	------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

7-8. évfolyam

A tantárgy kiemelt szerepet játszik az erkölcsi nevelés területén, a természeti környezetben megfelelő viselkedésre neveléssel, az állat- és növényvilág nyugalalmának megőrzése érdekében, és a felelős viselkedés kialakításában a közösségi környezetben.

A nemzeti öntudat fejlődéséhez és a hazafias neveléshez a közösségi terek, az épített és természeti környezet ápolásával, a rend és tisztaság fokozott védelmével járul hozzá.

Kiemelt szerepet játszik a tantárgy a testi és lelki egészségre nevelésben az egészségre káros szokások felismertetésével, kialakulásuk tudatos elkerülésére neveléssel, igény felkeltésével a tiszta, gondozott környezet megteremtésére és megővására, és a tanuló értelmi képességeinek megfelelő ismeretek nyújtásával a testi változások megismerésére és elfogadására.

A tantárgy a médiatudatosságra nevelésben fontos szerepet tölt be a médiumok felhasználásának megismertetésével és a tanulók látókörének szélesítésével.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák fejlesztéséhez hozzájárul a környezet és az egészség megővására nevelés és a betegségek megelőzése érdekében történő közösségi kezdeményezésekben, társadalmi megmozdulásokban való részvétel.

7. évfolyam

Témakör	1. Az emberi test	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Segítség kérése megfelelő módon a szükséges esetekben.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek	
<ul style="list-style-type: none">– Saját testrészek, érzékszervek biztos ismerete.– Érzések, tapasztalatok megfogalmazása.– Jó helyzetfelismerési képesség kialakulása, kívánságok megfogalmazása.	<ul style="list-style-type: none">– Testrészek, érzékszervek, belső szervek, funkciójuk, védelmük.– Segédeszközök védelme és fontossága.– Betegség témakör bővítése: torokgyulladás, középfülgyulladás, bárányhimlő, herpesz, bőrbetegségek.	
Fogalmak	Az emberi testtel, betegségekkel kapcsolatos fogalmak. Éles a látásom, homályosan látok. Nem hallom, most jól hallom.	

Fejlesztési tevékenységek	
vak/aliglátó	gyengénlátó/aliglátó
Testrészek megnevezése, megmutatása.	Testrészek megnevezése, megmutatása.
Maketten a csontváz és a belső szervek tapintása, felismerése.	Könyvben és maketten a csontváz és a belső szervek nézegetése, felismerése.
Szemüveg, hallókészülék, lúdtalpbetét használata, tisztítása, tárolása.	Szemüveg, hallókészülék, lúdtalpbetét használata, tisztítása, tárolása.
Lázmérés, vérnyomásmérés.	Lázmérés, vérnyomásmérés.
Saját tapasztalat alapján az említett betegségek tünetei és az alkalmazott terápia.	Saját tapasztalat alapján az említett betegségek tünetei és az alkalmazott terápia.

Témakör	2. Egészségmegőrzés – Egészséges életmód	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Az egészségre káros szokások kialakulásának tudatos kerülése.	
Fejlesztési feladatok		Fejlesztési ismeretek
<ul style="list-style-type: none"> – Az egészséges életmód fontosságának ismerete. – Ismerni a serdülés jeleit, a bekövetkező változásokat, következményeket és felelősséget. – Az egészséges életmód fontosságát, módjait megismerni, törekedni a helyes szokások kialakítására. – Megérteni a káros szokásokkal kapcsolatos betegségek, kóros állapotok megelőzésének fontosságát. 		<ul style="list-style-type: none"> – A test tisztán tartása. – A serdülőkor jellemzői. – A test edzése. – Ideális testsúly. – Helyes, helytelen táplálkozás. – Kerülendő élelmiszerek és üdítők. – A súlyfelesleg káros hatásai.
Fogalmak	Súlyfelesleg, önfegyelem, körültekintő, nyugodt, figyelmes, tárcsázás, foglalt, kicseng, vizsgálat, lázmérés, vérvétel, vizeletvizsgálat, lelet, beutaló, fúró, fogtömés, fogkő, röntgen, foghúzás, serdülés, nemi jellemzők, súlyfelesleg, önfegyelem. Magasság és súly közötti helyes arány. Személyes adat, igazolvány, TB-kártya, telefonszám.	

Fejlesztési tevékenységek	
vak/aliglátó	gyengénlátó/aliglátó
Önálló mosdás, fürdés, hajmosás, hajszárítás.	Önálló mosdás, fürdés, hajmosás, hajszárítás.
Rendszeres mozgás, testedzés.	Rendszeres mozgás, testedzés.
Egészségtelen, veszélyes (válogatás, csoportosítás).	Egészségtelen, veszélyes (válogatás, csoportosítás).
Beszélgetés, saját élmények a káros szokásokkal kapcsolatban.	Beszélgetés, saját élmények a káros szokásokkal kapcsolatban.

A családban, környezetében szerzett tapasztalatok megvitatása. Vélemények ütköztetése.	A családban, környezetében szerzett tapasztalatok megvitatása. Vélemények ütköztetése.
----------------------------------------------------------------------------------------	----------------------------------------------------------------------------------------

Témakör	3. Élő természet – Élőlények és környezetük		Javasolt óraszám: 17 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	A tiszta környezet megteremtése és megóvása.		
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek		
<ul style="list-style-type: none"> – Tájékozódni a tanult ismeretek alapján kis segítséggel a saját környezetében. – Részvétel környezetvédelmi akciókban, pl. Föld Napja, Madarak és fák napja, hulladékgyűjtő akciók stb. – Fűszernövények megtekintése az iskolakertben, fűszernövények megkülönböztetése. – Osztálykertben található növények megtekintése, ültetése, gondozása. 	<ul style="list-style-type: none"> – Növények, állatok, emberek. – Az ember szerepe az élő természet megóvásában. – Tájvédelmi terület megtekintése. – A védett növények és állatok fogalmának megismerése. 		
Fogalmak	Tápláléklánc, kamilla, hársfa, bodza, tájvédelem, bors, fahéj, szegfűszeg, vanília, kakaó, csokoládé; børszín, arcberendezés.		

Fejlesztési tevékenységek	
vak/aliglátó	gyengénlátó/aliglátó
Tápláléklánc összeállítása.	Tápláléklánc összeállítása.
Csoportosítás, válogatás.	Csoportosítás, válogatás.
Néhány környezetében élő védett növény, állat megismerése.	Néhány környezetében élő védett növény, állat felismerése.
Takarékoskodni az erőforrásokkal: víz, villany, gáz használata során, szelektív hulladékgyűjtés, veszélyes anyagok elkülönítése (elemek, gumiabroncs stb.).	Takarékoskodni az erőforrásokkal: víz, villany, gáz használata során, szelektív hulladékgyűjtés, veszélyes anyagok elkülönítése (elemek, gumiabroncs stb.).

Témakör	4. Élettelen környezet – környezeti ártalmak	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Tájékozódás térképen, térkép jelzéseinek megismerése.	
Fejlesztési feladatok		Fejlesztési ismeretek
<ul style="list-style-type: none"> – Alkalmazni a tanult ismereteket. – Tiszta víz, levegő, napfény fontosságát tudatosítani. – A légszennyezés jellegzetes szagát felismerni. – Törekedni a tiszta környezet megtartására. – Saját megfigyeléseiről beszámolni. – A rend és tisztaság iránti igényét kialakítani. 		<ul style="list-style-type: none"> – Az élő és élettelen természet megfigyelése. – Csapadékfajták megfigyelése. – Élettelen anyagok érzékelhető tulajdonságainak megfigyelése. – Víz, levegő, talaj védelme.
Fogalmak	Híd, térkép, földgömb, atlasz, jelzés, síkság, hegy, folyó, tenger, óceán, környezeti ártalom, környezetvédelem, tűzhányó, vulkán, földrengés.	

Fejlesztési tevékenységek	
vak/aliglátó	gyengénlátó/aliglátó
Csoportosítás.	Csoportosítás.
Tárgyak gyűjtése, rendszerezése.	Képek gyűjtése, rendszerezése.
Időjárás megfigyelése, a megfigyelések megfogalmazása, figyelemmel kísérése, következtetések levonása.	Időjárás megfigyelése, a megfigyelések megfogalmazása, figyelemmel kísérése, következtetések levonása.
Változások megfigyelése (olvadás, oldódás, égés).	Változások megfigyelése (olvadás, oldódás, égés).

Eredmények	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – rendelkezik elemi ismeretekkel teste biológiai működéséről; <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – a testi higiénia, a mozgás, a szabad levegőn való tartózkodás iránti igényét fejleszteni; – ruházatát ízlésesen kiválogatni, gondozni, tisztán tartani; <p>Ismeretei vannak a helyes és helytelen táplálkozásról.</p> <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – néhány védett növényt, állatot és a természetvédelem fogalmát ismerni; – elemi ismereteket szerezni a növény- és állatvilágról, azok élőhelyeiről, hasznukról, kárukról, környezeti hatásokról és azok következményeiről, felismerni az élőlények és környezetük kölcsönhatásait;
-------------------	---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

Ismeri a környezetszennyezés fogalmát és a környezetet károsító anyagokat.

A tanuló képes

- fejlettségi szintjének megfelelően kialakítani környezetvédő szemléletét;
- alkalmazni a tanult ismereteket, aktív kísérletek végzésekor be tud számolni saját megfigyeléseiről.

8. évfolyam

Témakör	1. Az emberi test	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési- fejlesztési célja	Segítség kérése megfelelő módon a szükséges esetekben.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek	
<ul style="list-style-type: none"> – Érzések, tapasztalatok megfogalmazása. – Jó helyzetfelismerési képesség kialakulása, kívánságok megfogalmazása. – Ismeretek szerzése a védőoltásokkal, elsősegélynyújtással kapcsolatban. – Törekvés a kapkodás, a pánik elkerülésére. 	<ul style="list-style-type: none"> – Betegség témakör bővítése: torokgyulladás, középfülgyulladás, bárányhimlő, herpesz, bőrbetegségek. – Betegségmegelőzés, védőoltások szükségessége. – Az elsősegélynyújtás elemeinek gyakorlása. – Teendők saját vagy társai rosszulléte, betegsége, rossz közérzete esetén. 	
Fogalmak	Az emberi testtel, betegségekkel kapcsolatos fogalmak. Éles a látásom, homályosan látok. Nem hallom, most jól hallom.	

Fejlesztési tevékenységek	
vak/aliglátó	gyengénlátó/aliglátó
Lázmérés, vérnyomásmérés.	Lázmérés, vérnyomásmérés.
Saját tapasztalat alapján az említett betegségek tünetei és az alkalmazott terápia.	Saját tapasztalat alapján az említett betegségek tünetei és az alkalmazott terápia.
Beszámoló saját tapasztalatokról, oltási könyv adatainak megbeszélése.	Beszámoló saját tapasztalatokról, oltási könyv adatainak megbeszélése.
Az orvos vagy felnőtt értesítésének módja. Telefonálás gyakorlása.	Az orvos vagy felnőtt értesítésének módja. Telefonálás gyakorlása.

Témakör	2. Egészségmegőrzés – Egészséges életmód	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Az egészségre káros szokások kialakulásának tudatos kerülése.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek
<ul style="list-style-type: none"> – Az egészséges életmód fontosságának ismerete. – Ismerni a serdülés jeleit, a bekövetkező változásokat, következményeket és felelősséget. – Az egészséges életmód fontosságát, módjait megismerni, törekedni a helyes szokások kialakítására. – Megérteni a káros szokásokkal kapcsolatos betegségek, kóros állapotok megelőzésének fontosságát. – Szükséges esetekben használni a telefont. – Néhány fontos telefonszámot ismerni. – Megjelenés, viselkedés az orvosi vizsgálat során. – A gyógyszereléssel kapcsolatos utasítások pontos betartása. 	<ul style="list-style-type: none"> – Helyes, helytelen táplálkozás. – Kerülendő élelmiszerek és üdítők. – Veszélyforrások (dohányzás, szeszes italok, a nemi úton terjedő betegségek). – Iskolai, háztartási és utcai balesetek. – Balesetek megelőzésének lehetőségei. – Baleset esetén felnőtt értesítése, mentő hívása. – A mentők munkája. – A mentőláda szerepe. – Az orvosi vizsgálatához szükséges dokumentáció. – A gyógyszerek használata (gyógyszer, adagolás, recept). – Szexualitással kapcsolatos ismeretek. – A súlyfelesleg káros hatásai.
Fogalmak	Súlyfelesleg, önfegyelem, körültekintő, nyugodt, figyelmes, tárcsázás, foglalt, kicseng, vizsgálat, lázmérés, vérvétel, vizeletvizsgálat, lelet, beutaló, fúró, fogtömés, fogkő, röntgen, foghúzás, serdülés, nemi jellemzők, súlyfelesleg, önfegyelem. Magasság és súly közötti helyes arány. Személyes adat, igazolvány, TB-kártya, telefonszám.

Fejlesztési tevékenységek	
vak/aliglátó	gyengénlátó/aliglátó
Egészségtelen, veszélyes (válogatás, csoportosítás).	Egészségtelen, veszélyes (válogatás, csoportosítás).
Beszélgetés, saját élmények a káros szokásokkal kapcsolatban.	Beszélgetés, saját élmények a káros szokásokkal kapcsolatban.
A családban, környezetében szerzett tapasztalatok megvitatása. Vélemények ütköztetése.	A családban, környezetében szerzett tapasztalatok megvitatása. Vélemények

	ütköztetése.
Események, filmek elemzése.	Eseményképek, filmek elemzése.
Az értesítés módja, szerepjáték, telefonálás gyakorlása.	Az értesítés módja, szerepjáték, telefonálás gyakorlása.
Gyakorlás, kisebb sebek ellátása, fertőtlenítés. Tanulmányi séta orvosi rendelőkben.	Gyakorlás, kisebb sebek ellátása, fertőtlenítés. Tanulmányi séta orvosi rendelőkben.

Témakör	3. Élő természet – Élőlények és környezetük	Javasolt óraszám: 17 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	A tiszta környezet megteremtése és megóvása.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek
<ul style="list-style-type: none"> – Tájékozódni a tanult ismeretek alapján kis segítséggel. – Gyógyteát fogyasztani (készíteni) szükség esetén, ismert helyzetekben. – Felismerni a fűszereket illatukról, tájékozódni élettani hatásukról, használatukról. – Részvétel környezetvédelmi akciókban, pl. Föld Napja, Madarak és fák napja, hulladékgyűjtő akciók stb. – A kert karbantartása, növények locsolása, trágyázása, esetlegesen benne levő szemetek eltávolítása. 	<ul style="list-style-type: none"> – Növények, állatok, emberek. – Ismerkedés a gyógynövényekkel (kamilla, hársvirág, csipkebogyó, kakukkfű). – A fűszernövények megismerése, használatuk (babér, köménymag, majoránna, fokhagyma, bors stb.). – A Föld tájainak növényei, állatai (sarkvidék, hegyvidék, sivatag, őserdő).
Fogalmak	Tápláléklánc, kamilla, hársfa, bodza, tájvédelem, bors, fahéj, szegfűszeg, vanília, kakaó, csokoládé; børszín, arcbereendezés.

Fejlesztési tevékenységek	
vak/aliglátó	gyengénlátó/aliglátó
Tápláléklánc összeállítása.	Tápláléklánc összeállítása.
Csoportosítás, válogatás.	Csoportosítás, válogatás.
Gyógytea készítése: borogatás – kamilla, köhögés – hársvirág stb.	Gyógytea készítése: borogatás – kamilla, köhögés – hársvirág stb.
A fűszernövények megismerése és kipróbálása az ételek készítésénél.	A fűszernövények megismerése és kipróbálása az ételek készítésénél.
Játékos felismerés illat alapján.	Játékos felismerés bekötött szemmel, illat alapján.

Tájak és jellegzetes élőlények (összefüggés az éghajlat és a növény- és állatvilág között).	Tájak és jellegzetes élőlények (összefüggés az éghajlat és a növény- és állatvilág között).
Iskolakertben növényekről gondoskodás.	Iskolakertben növényekről gondoskodás.

Témakör	4. Élettelen környezet – környezeti ártalmak	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Tájékozódás térképen, térkép jelzéseinek megismerése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek	
<ul style="list-style-type: none"> – Alkalmazni a tanult ismereteket. – Tiszta víz, levegő, napfény fontosságát tudatosítani. – A légszennyezés jellegzetes szagát felismerni. – Törekedni a tiszta környezet megtartására. – Ismerni a térképen alkalmazott legfontosabb színeket és jelzéseket. – Saját megfigyeléseiről beszámolni. – Kísérletek végzésében aktívan részt venni. – A rend és tisztaság iránti igényét kialakítani. 	<ul style="list-style-type: none"> – Az élő és élettelen természet megfigyelése. – Csapadékfajták megfigyelése. – A víz körforgása. – A felszíni vízfolyások (forrás, patak, folyó, tó). – Felszíni formák (hegy, síkság). – Összefüggés a felszíni és időjárási viszonyok és az élő természet feltételei között. 	
Fogalmak	Híd, térkép, földgömb, atlasz, jelzés, síkság, hegy, folyó, tenger, óceán, környezeti ártalom, környezetvédelem, tűzhányó, vulkán, földrengés.	

Fejlesztési tevékenységek	
vak/aliglátó	gyengénlátó/aliglátó
Csoportosítás.	Csoportosítás.
Tárgyak gyűjtése, rendszerezése.	Képek gyűjtése, rendszerezése.
Időjárás megfigyelése, a megfigyelések megfogalmazása, figyelemmel kísérése, következtetések levonása.	Időjárás megfigyelése, a megfigyelések megfogalmazása, figyelemmel kísérése, következtetések levonása.
Változások megfigyelése (olvadás, oldódás, égés).	Változások megfigyelése (olvadás, oldódás, égés).
Domború térkép megfigyelése, tapintása, megismerése.	Térkép nézegetése, térképjelek megismerése, térkép színezése.
Magyarország domború domborzati térképének tanulmányozása.	Magyarország domborzati térképének tanulmányozása.
Terepasztalon felszíni formák kialakítása.	Terepasztalon felszíni formák kialakítása.

<p style="text-align: center;">Összegzett tanulási eredmények a 8. évfolyam végén</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – rendelkezik elemi ismeretekkel teste biológiai működéséről; – tudja, hogy betegség esetén hova kell fordulni, ismeri az egészségügyi intézmények funkcióját. <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – a testi higiénia, a mozgás, a szabad levegőn való tartózkodás iránti igényét fejleszteni; – ruházatát ízlésesen kiválogatni, gondozni, törekszik azt tisztán tartani; – a balesetveszélyt felismerni, elkerülni, életkorának és értelmi szintjének megfelelően segítséget kérni és nyújtani. <p>Ismeretei vannak a helyes és helytelen táplálkozásról.</p> <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – néhány védett növényt, állatot és a természetvédelem fogalmát ismerni; – elemi ismereteket szereznii a növény- és állatvilágról, azok élőhelyeiről, hasznukról, kárúkról, környezeti hatásokról és azok következményeiről, felismerni az élőlények és környezetük kölcsönhatásait; – tájékozódni kis segítséggel a domború térképen. <p>Ismeri a környezetszennyezés fogalmát és a környezetet károsító anyagokat.</p> <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – fejlettségi szintjének megfelelően kialakítani környezetvédő szemléletét; – alkalmazni a tanult ismereteket, aktív kísérletek végzésekor be tud számolni saját megfigyeléseiről.
----------------------------------------------------------------------------------------------------------	-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------